

Seat No. : _____

NJ-130

December-2015

B.Com., Sem.-III

Core Elective 201 : Adv. Acc. & Auditing

(Cost Accounting – I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (a) પડતરના હિસાબો એટલે શું ? પડતરના હિસાબોની મર્યાદાઓ સમજાવો. 7
- અથવા**
- સમાન પડતર પદ્ધતિ એટલે શું ? સમાન પડતર પદ્ધતિના ઉદ્દેશો સમજાવો.
- (b) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) 4
- (1) સ્થિર ખર્ચ અને ચલિત ખર્ચ
- (2) આદર્શ પડતર પદ્ધતિના લક્ષણો સમજાવો.
- (3) એકમ પડતર પદ્ધતિ
- (4) ઐતિહાસિક પડતર
- (c) નીચે દર્શાવેલ દરેક ઔદ્યોગિક એકમ માટે યોગ્ય પડતર હિસાબી પદ્ધતિનું નામ સૂચવો : 3
- (1) ઓઈલ રીફાઇનરી
- (2) પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ
- (3) વીજળી ઉદ્યોગ
- (4) રસાયણ ઉદ્યોગ
- (5) કોમ્પ્યુટર ઉદ્યોગ
- (6) બાંધકામ ઉદ્યોગ
2. (a) માલની સતત ગણતરી એટલે શું ? તેના લાભો જણાવો. 7

અથવા

NJ-130

1

P.T.O.

નીચેની માહિતી પરથી ગણતરી કરો :

(i) વરદી સપાટી

(ii) લઘુતમ સપાટી

(iii) ગુરૂતમ સપાટી

(iv) આર્થિક વરદી જથ્થો

(1) વાર્ષિક વપરાશ 8000 એકમો

(2) વરદી મૂકવાનો ખર્ચ ₹ 20

(3) વાર્ષિક વહન ખર્ચ (એકમ દીઠ) ₹ 50

(4) વરદી મુદત 4 થી 6 અઠવાડિયા

(5) અઠવાડિક સરેરાશ વપરાશ 250 એકમો

(6) અઠવાડિક ઓછામાં ઓછો વપરાશ 125 એકમો

(b) ટૂંકનોંધ લખો : જીત અભિગમ

4

અથવા

એક કારખાનામાં માલસામાનની આવક અને જાવકની માહિતી નીચે મુજબ છે :

આવક :

8-12-2014 200 એકમો એકમદીઠ ₹ 2.10 લેખે

18-12-2014 250 એકમો એકમદીઠ ₹ 2.20 લેખે

25-12-2014 300 એકમો એકમદીઠ ₹ 2.50 લેખે

જાવક :

22-12-2014 250 એકમો

29-12-2014 450 એકમો

ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિથી જાવક માલની કિંમત દર્શાવતું સ્ટોક પત્રક બનાવો.

(c) ટૂંકનોંધ લખો : માલસામાન ખાતાવહી

3

અથવા

એક કંપનીના ચોપડામાંથી વર્ષ 2014 માટે નીચેની વિગતો મેળવવામાં આવી છે. તેના પરથી

(1) માલસામાન વપરાશ (2) સરેરાશ માલસામાન (3) માલસામાન ફેરબદલી દર શોધો.

વિગત	₹
શરૂઆતનો સ્ટોક	15,000
ખરીદી	1,30,000
છેવટનો સ્ટોક	25,000

3. (a) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે)

7

- (1) કાર્ય વેતન પ્રથા
- (2) હેલ્સી યોજના
- (3) રોવેન યોજના
- (4) મજૂર ફેરબદલી

અથવા

નીચે આપેલી માહિતી પરથી મજૂર ફેરબદલી દરની ગણતરી કરો :

- (1) છૂટા થયેલા કામદારોની પદ્ધતિ
- (2) પુનઃસ્થાપના પદ્ધતિ
- (3) સંયુક્ત પદ્ધતિ

વર્ષની શરૂઆતમાં કામદારોની સંખ્યા	560
વર્ષની આખરમાં કામદારોની સંખ્યા	640
વર્ષ દરમિયાન કારખાનું છોડી ગયેલ કામદારો	72
ખાલી પડેલ જગ્યા પર નવા નિમાયેલ કામદારો	60

(b) હર્વીશ લિમિટેડની મે, 2015ની નીચેની માહિતી પરથી રોકડમાં ચૂકવવાપાત્ર ચોખ્ખી મજૂરીની રકમ શોધો. :

4

- (1) માસિક પગાર ₹ 1,20,000
- (2) મોંઘવારી ભથ્થું પગારના 100%
- (3) રજાનો પગાર પગારના 10%
- (4) પ્રોવિડેન્ટ ફંડમાં ભરેલ કુલ રકમ ₹ 12,000
- (5) કામદાર રાજ્ય વીમા યોજનામાં ભરેલ કુલ રકમ ₹ 7,500

પ્રોવિડેન્ટ ફંડમાં કામદારોના ફાળા જેટલો જ ફાળો માલિક આપે છે, જ્યારે કામદાર રાજ્ય વીમા યોજનાના ફાળામાં માલિક અને કામદારોના હિસ્સાનું પ્રમાણ 2 : 1 છે.

અથવા

ટૂંકનોંધ લખો : નફા ભાગ

(c) એપ્રિલ, 2015ના પહેલા અઠવાડિયામાં મિ. હર્ષદ 600 એકમોનું ઉત્પાદન કરે છે. તેમને અઠવાડિયાના 48 કલાકના એક કલાકના ₹ 4 લેખે વેતન મળે છે. એક એકમના ઉત્પાદનનો પ્રમાણ સમય 10 મિનીટ નક્કી થયો પરંતુ ઉત્તેજન વેતન પ્રથા હેઠળ આ સમયમાં 20%નો વધારો કરેલ છે.

- (1) હેલ્સી યોજના (2) રોવેન યોજના હેઠળ તેમનું કુલ વેતન શોધો.

3

અથવા

ટૂંકનોંધ લખો : ઉત્તેજન વેતન પ્રથા

4. એક કારખાનામાં ત્રણ ઉત્પાદન વિભાગો A, B અને C તથા બે સેવા વિભાગો D અને E છે. માર્ચ, 2015 દરમિયાન ખર્ચની વિગતો નીચે મુજબ છે :

14

વિગત	₹
પરોક્ષ મજૂરી	6,500
વીમો	16,500
કેન્ટીનના ખર્ચા	30,000
વીજળીબત્તી	10,000
ભાડું અને વેરા	25,000
કામદાર રાજ્ય વીમા યોજનામાં ફાળો	3,250
ઘસારો	82,500
પાવર	45,000
કારખાના મેનેજરનો પગાર	90,000

અન્ય માહિતી :

વિગત	ઉત્પાદન વિભાગ			સેવા વિભાગ	
	A	B	C	D	E
વીજળી પોઈન્ટ્સ	6	5	4	3	2
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (₹)	22,500	20,000	14,500	6,000	2,000
યંત્રની કિંમત (₹)	3,60,000	2,40,000	1,80,000	6,000	6,000
યંત્રના હોર્સ પાવર	4	6	2	–	–
રોકેલ જગ્યા (ચો. ફૂટ)	600	400	500	300	200
કારખાના મેનેજરે આપેલ સમયનું પ્રમાણ	5	4	3	2	1
કામદારોની સંખ્યા	5	6	4	3	2

સેવા વિભાગો D અને E નો લાભ અન્ય વિભાગોએ નીચે મુજબના પ્રમાણમાં લીધો છે :

વિગત	A	B	C	D	E
વિભાગ D	20%	30%	40%	–	10%
વિભાગ E	30%	40%	30%	–	–

- (1) શિરોપરી ખર્ચની જુદા જુદા વિભાગો વચ્ચે ફાળવણી અને
- (2) સેવા વિભાગોના ખર્ચની ઉત્પાદન વિભાગો વચ્ચે ફાળવણી દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરો.

અથવા

4. નીચે આપેલ માહિતી પરથી યાંત્રિક કલાક દરની ગણતરી કરો :	
યંત્રની કિંમત	₹ 5,00,000
યંત્રની ગોઠવણીનો ખર્ચ	₹ 50,000
યંત્રની ઉપયોગી જિંદગી	10 વર્ષ
યંત્રના વાર્ષિક કામના કલાકો	1,000
યંત્રને ફાળે આવતા ખર્ચા :	
પાવર	₹ 25,000
ભાડું અને વેરો	₹ 4,800
સમારકામ	₹ 12,000
કારખાનાની વીજળી	₹ 2,200
(ફેક્ટરીના કુલ 100 પોઈન્ટમાંથી 10 પોઈન્ટ આ યંત્ર ધરાવે છે.)	
અન્ય ફાળવેલ ખર્ચા	₹ 4,000

5. નીચે આપેલ પ્રશ્નોના જવાબમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરી લખો. જરૂરી સમજૂતી અને ગણતરી પણ આપો : (ગમે તે સાત)

14

- (1) સિમેન્ટ ઉદ્યોગનું પડતરનું એકમ

(a) લિટરદીઠ	(b) ટન કિલોમીટર
(c) કિલોવોટ	(d) ટન/બેગ
- (2) જેમાં ચલિત અને સ્થિર બંને પડતરનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે તેને કઈ પડતર કહેવાય ?

(a) પ્રમાણ પડતર	(b) સીમાંત પડતર
(c) સમાવેશી પડતર	(d) ઐતિહાસિક પડતર
- (3) વરદી સપાટી – માલ મેળવતા લાગતા સરેરાશ સમયની સરેરાશ વપરાશ =

(a) ગુરૂતમ સપાટી	(b) લઘુતમ સપાટી
(c) વરદી સપાટી	(d) સરેરાશ સપાટી
- (4) સરેરાશ વપરાશ × તાત્કાલિક ખરીદી માટે લાગતો સમય =

(a) ભય સપાટી	(b) લઘુતમ સપાટી
(c) વરદી સપાટી	(d) ગુરૂતમ સપાટી

- (5) કઈ પદ્ધતિમાં પહેલા ખરીદેલો માલ સ્ટોકમાં રહે છે ?
- (a) લીફો પદ્ધતિ
(b) ફીફો પદ્ધતિ
(c) ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ
(d) પ્રમાણ ભાવ પદ્ધતિ
- (6) જ્યાં કામની ઝડપનો આધાર માણસ નહીં પરંતુ યંત્ર પર હોય ત્યારે ત્યાં કઈ વેતન પ્રથા અપનાવવી અનુકૂળ છે ?
- (a) સમય વેતન પ્રથા
(b) કાર્ય વેતન પ્રથા
(c) હેલ્સી વેતન પ્રથા
(d) નફા ભાગ
- (7) ધ્રુવિન એક કામ 10 કલાકના બદલે 8 કલાકમાં પૂર્ણ કરે છે, કલાકનો વેતન દર ₹ 5 છે. તો રોવેન યોજના મુજબ તેને કેટલું વેતન મળશે ?
- (a) ₹ 48
(b) ₹ 40
(c) ₹ 50
(d) ₹ 45
- (8) નીચેનામાંથી કઈ પદ્ધતિ પણ પુનરાવર્તિત ફાળવણીની પદ્ધતિ છે ?
- (a) સરેરાશ પદ્ધતિ
(b) પ્રયત્ન અને ભૂલની પદ્ધતિ
(c) પરોક્ષ પદ્ધતિ
(d) આલેખ રજૂઆત પદ્ધતિ
- (9) પ્રાથમિક પડતર ₹ 25,000 હોય અને કારખાના ખર્ચ ₹ 5,000 હોય તો કારખાના ખર્ચ પ્રાથમિક પડતર પર કેટલા ટકા ગણાય ?
- (a) 25%
(b) 20%
(c) 30%
(d) 15%
- (10) પરોક્ષ મજૂરી માટે ફાળવણીનો આધાર
- (a) મજૂર કલાકોનું પ્રમાણ
(b) પ્રત્યક્ષ મજૂરીનું પ્રમાણ
(c) મજૂર સંખ્યાનું પ્રમાણ
(d) યંત્ર કલાક દર મુજબ

Seat No. : _____

NJ-130

December-2015

B.Com., Sem.-III

Core Elective 201 : Adv. Acc. & Auditing

(Cost Accounting – I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (a) What is meant by Cost Accounting ? Discuss the Limitations of Cost Accounting. **7**

OR

What is meant by Uniform Costing ? Discuss the objectives of Uniform Costing.

- (b) Write short note on : (any **two**) **4**

- (1) Fixed Expenses and Variable Expense.
- (2) Characteristics of an Ideal Cost Method.
- (3) Unit Cost Method
- (4) Historical costs

- (c) Give the proper method of Costing of the following industries. **3**

- (1) Oil Refinery
- (2) Printing Press
- (3) Electricity Industry
- (4) Chemical Industry
- (5) Computer Industry
- (6) Building Industry

2. (a) What is Perpetual Inventory ? State its advantages. **7**

OR

NJ-130

7

P.T.O.

Calculate :

- (i) Ordering level
- (ii) Minimum level
- (iii) Maximum level
- (iv) Economic Ordering Quantity from the following :
 - (1) Annual Consumption 8000 units
 - (2) Cost of placing an order ₹ 20
 - (3) Carriage Expense (yearly) per unit ₹ 50
 - (4) Re-ordering time 4 to 6 weeks
 - (5) Weekly average consumption 250 units
 - (6) Weekly minimum consumption 125 units

(b) Write Short note : Just In Time Approach.

4

OR

The following is a summary of receipts and issues of Material in a factory :

Receipts :

8-12-2014	200 units at ₹ 2.10 per unit
18-12-2014	250 units at ₹ 2.20 per unit
25-12-2014	300 units at ₹ 2.50 per unit

Issues :

22-12-2014	250 units
29-12-2014	450 units

Prepare stock register showing price of material issued as per Weighted Average Method.

(c) Write Short note on : Stores Ledger.

3

OR

The following information is available in respect of a Material for the year 2014.

Calculate :

- (1) Value of material consumed
- (2) Value of average stock
- (3) Material Turnover ratio

Particulars	₹
Opening Stock	15,000
Purchases	1,30,000
Closing Stock	25,000

3. (a) Write short notes on : (any **two**)

7

- (1) Piece Wage System
- (2) Halsey Plan
- (3) Rowan Plan
- (4) Labour turnover

OR

From the following information, find out the Labour Turnover Rate on the basis of :

- (1) Separation method
- (2) Replacement method
- (3) Flux (composite) method

Number of workers at the beginning of the year	560
Number of workers at the end of the year	640
Number of workers who left during the year	72
Number of workers newly recruited in place of workers who left during the year	60

(b) From the following information of Harvish Ltd., find out Net Wages payable in cash for May, 2015 :

4

(1) Salary per month	₹ 1,20,000
(2) Dearness Allowance	100% of salary
(3) Leave Salary	10% of salary
(4) Total Amount deposited in Provident fund	₹ 12,000
(5) Total amount deposited in E.S.I.S.	₹ 7,500

Employer's contribution to provident fund is at equal rate with employee's contribution, while ratio of employer's and employee's share into the contribution to Employee's State Insurance Scheme is 2 : 1.

OR

Write short note on : Profit Sharing.

- (c) During the first week of April, 2015, Mr. Harshad manufactures 600 articles. He receives wages for the guaranteed 48 hours week at the rate of ₹ 4 per hour, the estimated time to produce one article is 10 minutes and under incentive scheme the time allowed is increased by 20%.

Calculate his gross wages according to

- (1) Halsey Plan
- (2) Rowan Plan

3

OR

Write short note on: Incentive wage system.

4. In a factory, there are three production departments A, B and C and two service department D and E. The details of the expenses, during March, 2015 are as under : 14

Particulars	₹
Indirect Wages	6,500
Insurance	16,500
Canteen expenses	30,000
Lighting	10,000
Rent & Taxes	25,000
Contribution to ESI	3,250
Depreciation	82,500
Power	45,000
Factory manager's salary	90,000

Other Information :

Particulars	Production Departments			Service Departments	
	A	B	C	D	E
Lighting Points	6	5	4	3	2
Direct Wages (₹)	22,500	20,000	14,500	6,000	2,000
Cost of Machine (₹)	3,60,000	2,40,000	1,80,000	6,000	6,000
Horse power of machine	4	6	2	—	—
Space occupied (sq. feet)	600	400	500	300	200
Proportion of time devoted by factory manager	5	4	3	2	1
Number of workers	5	6	4	3	2

The benefit of service department D and E is derived by the other departments in the following proportions :

Particulars	A	B	C	D	E
Department D	20%	30%	40%	–	10%
Department E	30%	40%	30%	–	–

Prepare as statement showing :

- (1) Distribution of overheads to various department and
- (2) Distribution of expenses of service departments to production departments.

OR

Calculate machine hour rate from the following information.

Price of Machine ₹ 5,00,000

Installation Charges ₹ 50,000

Useful life of machine 10 years

The annual working hours of machine 1,000

Details of expenses of machine :

Power ₹ 25,000

Rent & Taxes ₹ 4,800

Repairing ₹ 12,000

Factory electricity ₹ 2,200

(Out of 100 points this machine uses 10 points)

Other allotted expenses ₹ 4,000.

5. Select appropriate alternative for the following questions (show necessary calculation / reason) (any **seven**) :

14

- (1) The cost unit of Cement industry :

- (a) Litre (b) Ton Kilometre
(c) Kilowatt (d) Ton/Bag

- (2) What it is called when variable and fixed cost is included ?

- (a) Standard Costing (b) Marginal Costing
(c) Absorption Costing (d) Historical Costing

- (3) Ordering level – Average Consumption of Average Delivery Time =

- (a) Maximum Level (b) Minimum Level
(c) Ordering Level (d) Average Level

- (4) "Average consumption" \times "Time period for emergency purchase" =
- (a) Danger Level (b) Minimum Level
(c) Ordering Level (d) Maximum Level
- (5) In which method stock consist of first purchase ?
- (a) LIFO method
(b) FIFO method
(c) Weighted Average method
(d) Standard Price method
- (6) Which wages system is proper where speed of the work depends on machine, not on man ?
- (a) Times wages system (b) Piece wages system
(c) Halsey wage system (d) Co-Partnership
- (7) Dhruvin completes a work in 8 hours instead of 10 hours. Labour rate per hour is ₹ 5. What he will earn as per Rowan Plan ?
- (a) ₹ 48 (b) ₹ 40
(c) ₹ 50 (d) ₹ 45
- (8) Which method is also a repeated distribution method ?
- (a) Average method (b) Trial & Error method
(c) Indirect method (d) Graphic Presentation method
- (9) If prime cost is ₹ 25,000 and Factory overheads are ₹ 5,000 then what will be percentage of factory overheads on prime cost ?
- (a) 25% (b) 20%
(c) 30% (d) 15%
- (10) Basis of apportionment for Indirect labour is
- (a) Labour hour rate (b) Direct labour ratio
(c) No. of workers ratio (d) As per machine hour rate
-